

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет

Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник декана науково-педагогічної та
навчальної роботи

« 23 » 12 20 23 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Східні колекції провідних музеїв України і світу

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
напрямок підготовки	032 Історія та археологія
освітній рівень	другий (магістерський)
освітньо-наукова програма	Сходознавство
вид дисципліни	вибіркова
дослідницьке спрямування	Духовна спадщина Сходу: історія і сучасність

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: НОВІКОВА Ольга Валентинівна, PhD, асистент кафедри історії мистецтва

Пролонговано: на 20___/20___ н.р. _____ (_____) «___» _____ 20___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) «___» _____
20___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ–2023

Розробник: НОВІКОВА Ольга Валентинівна, PhD, асистент кафедри історії мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри історії мистецтв

 (Петро КОТЛЯРОВ)
(підпис)

Протокол № 5 від « 21 » 12 2023р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 22 » 12 20 23 року № 3

Голова науково-методичної комісії (Наталія ТЕРЕС)
(підпис)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів цілісного системного уявлення про колекції східного мистецтва в музеях України та світу, історію колекціонування та музеєфікації східних пам'яток в перших домусейних зібраннях, еволюцію поглядів щодо східного мистецтва та його експонування в музеях Європи та США, склад східних колекцій та їх тематичні розділи в музеях, відмінності у способах репрезентації творів східного мистецтва в музеях країн Сходу, США та Європи.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* історію Стародавнього, Середньовічного, модерного і сучасного Сходу.
2. *Вміти* працювати з музеєзнавчими джерелами.
3. *Володіти методологією* історичної джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна забезпечує розуміння факторів, змісту, історичних передумов і контекстів, а також етапів та особливостей історії формування колекцій східного мистецтва в музеях світу.

4. Завдання (навчальні цілі): формування компетентностей професійно аналізувати колекції східного мистецтва в музеях світу, надавати їм комплексну мистецьку характеристику, визначати особливості репрезентації зібрань східного мистецтва в музеях різних країн, враховуючи історичний контекст та передумови формування цих зібрань, використовувати знання з історії східних мистецьких колекцій в процесі викладання історичних та інших гуманітарних дисциплін, застосовувати отримані в процесі опанування дисципліни знання на практиці в науковій, культурологічній, архівно-бібліотечній, музейній та викладацькій роботі.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.	<i>Знати</i> концептуально-теоретичну та фактологічну основу історії формування колекцій східного мистецтва в музеях світу.	Лекція, самостійна робота	Письмовий колоквіум з перевірки результативності самостійної роботи студентів, модульна контрольна робота	48%
2.	<i>Вміти</i> працювати з архівними, музейними документами та онлайн-колекціями музеїв світу.	Семінар, самостійна робота	Усне опитування; виконання рефератів з пропущених або недостатньо опанованих семінарських тем	12%
3.1.	<i>Комунікація:</i> навички усної презентації студентом результатів джерелознавчого та мистецького	Семінар	Усне опитування	12%

	аналізу складу східних зібрань музеїв світу.			
3.2.	<i>Комунікація:</i> навички письмової презентації студентом результатів опанування джерельної бази з історії формування колекцій східного мистецтва в музеях світу, розуміння основних етапів та факторів, що вплинули на характер тих чи інших східних зібрань.	Тестова залікова робота	Залік	20%
4.	<i>Автономність та відповідальність:</i> довести спроможність самостійно та аргументовано аналізувати проблемні та дискусійні аспекти з історії формування східних зібрань в музеях світу, обґрунтовувати власне розуміння причин відмінностей в способах музеєфікації та репрезентації пам'яток східного мистецтва в музеях різних країн.	Семинар, самостійна робота	Усне опитування; виконання рефератів з пропущених або недостатньо опанованих семінарських тем	8%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркового компонента, які не входять до дослідницьких спрямувань)

Результати навчання дисципліни (код)	1	2	3.1	3.2	4
Програмні результати навчання (назва)					
ПРН 6. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.	+		+	+	+
ПРН 8. Розширювати актуалізовану джерельну базу в галузі Сходознавства за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.	+	+	+		
ПРН 13.2. Застосовувати набуті знання для розуміння сутності, особливостей та етапних трансформацій в розвитку духовної сфери країн і народів Сходу з урахуванням їхньої регіональної типологізації та динамічної еволюції.	+	+		+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Письмовий колоквиум з перевірки результативності самостійної роботи студентів за проблематикою ЗМ1: РН1 – 14 балів/ 8 балів *.

2. Письмовий колоквиум з перевірки результативності самостійної роботи студентів за проблематикою ЗМ2: РН1 – 14 балів/ 8 балів.

3. Модульна контрольна робота за тематикою ЗМ1: РН1 – 10 балів / 6 балів.

4. Модульна контрольна робота за тематикою ЗМ2: РН1 – 10 балів / 6 балів.

5. Оцінювання роботи на семінарах за темами ЗМ1: РН2, 3.1 – 16 балів / 10 балів.

6. Оцінювання роботи на семінарах за темами ЗМ2: РН2, 3.1 – 16 балів / 10 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7. Тестова залікова робота: РН3.2 – 20 балів / 12 балів.

Тестова залікова робота містить 20 завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати на заліку – 20 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за виконання письмових колоквиумів з перевірки результативності самостійної роботи студентів, модульних контрольних робіт та за роботу на семінарських заняттях), а також бали, отримані за виконання тестової залікової роботи.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари і самостійну роботу студентів та завершується рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-8, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 9-14.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовий модуль 1 Колекціонування та музеєфікація східного мистецтва в Європі і США			Змістовий модуль 2 Становлення та розвиток реформаторського «північного» буддизму			Тестова залікова робота
40 залікових балів (максимум)			40 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота	Семінари	Модульний контроль	
14 (максимум)	16 (максимум)	10 (максимум)	14 (максимум)	16 (максимум)	10 (максимум)	

Предметом **самостійної роботи** студентів є опрацювання ними як окремих тем курсу, так і деяких розділів тем, а також дисципліни в цілому, підготовка реферативних матеріалів з пропущених або недостатньо опрацьованих семінарських занять, наукових публікацій з важливих проблем даної навчальної дисципліни. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді написання рефератів (за тематикою пропущених семінарів) та під час проведення тестових письмових колоквиумів з перевірки результативності самостійної роботи студентів по кожному модулю. Тест містить 14 завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за кожен самостійну роботу, – 14 балів.

Оцінювання результативності **семінарської роботи** студента здійснюється за 16-бальною системою в межах кожного модуля на основі середнього рейтингового балу, який виводиться на основі усіх оцінок, отриманих студентом за результатами усної роботи студента на практичних заняттях по кожному модулю. В разі пропуску семінарського заняття студентом або недостатньо результативного опрацювання ним відповідної семінарської проблематики такий студент має відпрацювати зазначену тему і отримати за неї оцінку. Відпрацювання пропущених або недостатньо опанованих тем здійснюється у реферативній формі. Критерії оцінювання реферату з проблематики пропущеного або недостатньо опанованого заняття є аналогічними критеріям оцінювання роботи студента на власне практичних заняттях, а отримані за реферати оцінки відповідно зараховуються при рейтинговому оцінюванні результативності семінарської роботи студентів.

На **семінарах** підлягають оцінці:

- рівень знань та умінь, продемонстрований студентом у відповідях і виступах на семінарських заняттях;
- активність при обговоренні винесених на заняття питань;
- аргументована оригінальність і самостійність мислення, виказана студентом при опрацюванні семінарської проблематики.

Критеріями оцінки роботи студента на семінарах служать:

- рівень опанування студентом методики і практики роботи з історичними джерелами;
- глибина й виснажливість джерелознавчого аналізу документальних матеріалів різних типів на основі застосування критичного, порівняльного, комплексного, системного, проблемно-хронологічного та інших методів опрацювання історичних документів;
- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- аргументована впевненість, вмотивована переконаність при викладі власної точки зору на дискусійні аспекти порушеної семінаром проблематики;
- широта й ґрунтовність використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, збірників документів, журналів, інших періодичних видань тощо) з тематики семінару;
- достовірність аналітичних міркувань, вміння робити аргументовані й вмотивовані порівняння та обґрунтовані висновки й узагальнення.

Оцінювання роботи студента на семінарі здійснюється за наступними параметрами:

16 балів – відповідь повна, завершується чіткими аргументованими висновками;

14 балів – відповідь повна, але не всі висновки достатньо чітко сформульовані та аргументовані;

12 балів – відповідь недостатньо повна, висновки недостатньо чітко сформульовані та аргументовані;

10 балів – відповідь недостатньо повна, висновки недостатньо чітко сформульовані та аргументовані, деякі з них помилкові;

8 балів – відповідь неповна, висновки сформульовані нечітко, більшість із них помилкові;

6 балів – відповідь неповна, висновки по ній помилкові;

4 бали – відповідь фрагментарна, висновки по ній помилкові;

2 бали – відповідь фрагментарна, висновки по ній відсутні;

1 бал – відповідь відсутня.

Усі поточні оцінки, отримані студентами за роботу на семінарах, доводяться до відома студентів наприкінці кожного семінарського заняття.

За результатами роботи студента на семінарах кожного змістового модуля вираховується **середній бал**, який виставляється в якості залікової оцінки з семінарських занять кожного модуля. Якщо середній бал при підрахунку виявиться не цілим числом, його округлення

відбувається відповідно до правил математики (наприклад, студент, який має середній бал 9,3 – отримує модульний бал 9; студент який має середній бал 10,5 – отримує модульний бал 11).

По завершенні відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**, зокрема, **Контрольна робота ЗМ1** (друга декада жовтня) і **Контрольна робота ЗМ2** (перша декада грудня).

Участь студентів у контрольних заходах є обов'язковою. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 10 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК, – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК і даний модуль йому не зараховується. У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються відповідно до чинних нормативних документів Університету.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру та за результатами виконання тестової залікової роботи.

Бали, отримані студентом на заліку, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, самостійна робота, модульні контрольні роботи). Умовою допуску до заліку є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до заліку – 48 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	20	20	20	60
Максимум	40	40	20	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни «Східні колекції провідних музеїв України і світу».
Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ теми	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота

Змістовий модуль 1.

Колекціонування та музеєфікація східного мистецтва в Європі і США

Розділ 1.1 Зібрання східного мистецтва в Європі, Туреччині та США				
1.	Домузейні збірки східного мистецтва Європи: лакові та порцелянові кабінети	1	2	5
2.	Музеєфікація східного мистецтва в Британії: зібрання Британського музею, Музею Вікторії та Альберта, Музею Ашмола	1		5
3.	Шинуазрі та музеєфікація східного мистецтва у Франції: від Порцелянового Трианону до Музею східних культур Гіме	1		5
4.	Східні колекції музеїв США: МЕТ, Бостонський музей мистецтв, Музей мистецтв у Філадельфії	2		5
5.	Топкапи: від палацу до музею	2		5
	Письмовий колоквиум № 1 з перевірки результативності самостійної роботи студентів за розділом «Зібрання східного мистецтва в Європі, Туреччині та США»		1	
Розділ 1.2 Мистецькі колекції національного мистецтва в музеях Азії				
6.	Колекції китайського мистецтва в Музеях-палацах «Заборонено місто» в Пекіні й Тайбеї	2	2	6
7.	Токійський національний музей	2		5
8.	Національний центральний музей Кореї в Сеулі	2		5
	Модульний контроль 1.		1	
	Загалом з модуля 1	13	6	41

Змістовий модуль 2.

Колекціонування та музеєфікація східного мистецтва в Україні

Розділ 2.1 Перші збірки східного мистецтва в Україні				
9.	Найдавніші зразки східного мистецтва в Україні: шляхи потрапляння, побутування та колекціонування	2	2	7
10.	Маєтки української шляхти як перші домузейні збірки східних речей на теренах України	2		6
11.	Східні пам'ятки в етнографічному кабінеті Харківського університету	2		7
	Письмовий колоквиум № 2 з перевірки результативності самостійної роботи студентів за розділом «Перші збірки східного мистецтва в Україні»		1	
Розділ 2.2 Східні колекції в музеях України				
12.	Мистецтво Азії та ісламського світу в Музеї Ханенків	2	2	7
13.	Історія та склад азійської збірки в Одеському музеї західного та східного мистецтва	2		7

14.	Збірка Музею східних культур Музею-Заповідника «Золочівський замок»	3		7
	Модульний контроль 2.		1	
	Загалом з модуля 2	13	6	41
	Загалом з дисципліни	26	12	82

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – **26 год.**

Семінари – **12 год.**

Самостійна робота – **82 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків. Східна колекція: альбом-путівник / Авт.-упоряд. Г.І. Біленко, Г.Б. Рудик. Київ: Вітал-прес, 2005. 96 с.
2. *Alexander D.G.* Islamic Arms and Armor in The Metropolitan Museum of Art. New York: MET. 2015. 336 p.
3. *Hearn M.K.* Asian Art at the Metropolitan Museum. New York: The Metropolitan Museum of Art Bulletin, 2015. V. 73, № 1. 50 p.
4. *Jacobson D.* Chinoiserie. London; New York: Phaidon Press, 1999. 240 p.
5. *Reeve J.* Japanese Art. Close up. London: The British Museum, 2022. 144 p.

Додаткові:

1. *Литовко Т.Ю.* Схід в культурі Слобожанщини ХІХ – першої треті ХХ століття в контексті проблем походження творів мистецтва // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. 2012. № 15. С. 71–81.
2. *Литовко Т.Ю.* Твори мистецтва Сходу в колекціях Імператорського Харківського університету. До питання реконструкції східної колекції Харкова // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. 2012. № 2. С. 93–98.
3. *Литовко Т.Ю.* (2013). Мистецтво Сходу в етнографічних зібраннях Харкова ХІХ – початку ХХ століть // Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2013. Вип. 24. С. 416–437.
4. *Рудик Г.* Османська колекція Музею Ханенків // Historians. 2014. URL: <https://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/1300-hanna-rudyk-osmanska-kolektsiia-muzeiu-khanenkiv>
5. *Ожога-Масловська А.В.* Японізм в європейському науковому дискурсі // Культура України. Сер. Мистецтвознавство. Харків: ХДАК, 2016. Вип. 54. С. 331–341.
6. *Біленко Г.І.* Подорожі едокко. Мистецтво японського міста ХVII–ХІХ ст. з колекції Музею Ханенків: каталог виставки. Київ: Фенікс, 2017. 32 с.
7. Одеський музей західного і східного мистецтва / Вст. ст. *І. Глебової, Л. Сауленко*; авт. колектив. Київ: Мистецтво, 2017. 240 с.
8. *Огнева О.Д.* Будда. Той хто пройшов світами сансари: каталог виставки / За ред. *Г.І. Біленко, Ю. Філь.* Київ: Фенікс, 2018. 28 с.
9. *Логвин М.* Триумфи і свята. Твори китайського традиційного мистецтва з колекції Музею Ханенків: каталог виставки. Київ: Фенікс, 2019. 28 с.
10. *Новікова О.В., Лагутенко О.А.* Вироби цінци доби Сун у Музеї Ханенків: особливості декору, технології виготовлення та побутування // Східний світ. 2021. № 3. С. 72–83.
11. *Санера М.Т., Planella L.* Silk, porcelain and lacquer: China and Japan and their trade with Western Europe and the New World, 1500–1644. A survey of documentary and material evidence. Leiden: Centre for the Arts in Society (LUCAS), 2015. 472 p.

10. Додаткові ресурси:

Сайти музеїв

1. Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків: офіц. вебсайт.
URL: <https://khanenko.museum/>
2. Львівська національна галерея імені Б.Г. Возницького. URL: <https://collection-lvivgallery.org.ua/uk>
3. The Palace Museum 故宫博物院: офіц. вебсайт. URL: <https://en.dpm.org.cn/>
4. The National Palace Museum 國立故宮博物院: офіц. вебсайт.
URL: <https://www.npm.gov.tw/index.aspx?l=2>
5. China Online Museum: офіц. вебсайт. URL: <https://www.comuseum.com/>
6. Tokio National Museum 東京国立博物館: офіц. вебсайт.
URL: <https://www.tnm.jp/?lang=en>
7. National Museum of Korea 국립중앙박물관: офіц. вебсайт.
URL: <https://www.museum.go.kr/site/eng/home>
8. Hong Kong Museum of Art: офіц. вебсайт.
URL: https://www.lcsd.gov.hk/CE/Museum/Arts/en_US/web/ma/collections/chinese-antiquities.html
9. SOAS University of London: офіц. вебсайт. URL: <https://www.soas.ac.uk/>
10. Victoria and Albert Museum: офіц. вебсайт.
URL: <https://www.vam.ac.uk/collections?type=featured>
11. The British Museum: офіц. вебсайт. URL: <https://www.britishmuseum.org/collection>
12. The Metropolitan Museum of Art: офіц. вебсайт.
URL: <https://www.metmuseum.org/art/the-collection>
13. National Museum of Asian Art. Freer Gallery of Art. Arthur M. Sackler Gallery: офіц. вебсайт. URL: <https://asia.si.edu/>
14. Boston Museum of Fine Arts: офіц. вебсайт. URL: <https://www.mfa.org/>
15. Asian Art Museum: офіц. вебсайт. URL: <https://asianart.org/>
16. Philadelphia Museum of Art: офіц. вебсайт.
URL: <https://www.philamuseum.org/collections/search.html>
17. Gardiner Museum: офіц. вебсайт.
URL: https://www.gardinermuseum.on.ca/collection_type/chinese-and-japanese-ceramics/
18. Musée Guimet: офіц. вебсайт. URL: <https://www.guimet.fr/collections/chine/>
19. Rijksmuseum: офіц. вебсайт. URL: <https://www.rijksmuseum.nl/en/content-search>
20. The Frick Collection: офіц. вебсайт.
URL: https://collections.frick.org/collections/8922/ceramics/objects?_ga=2.157782458.1674501643.1623741783-1620857602.1623741783

Yutube-канали:

1. Smithsonian National Museum of Asian Art. Yutube-канал.
URL: <https://www.youtube.com/@NatAsianArt>
2. The MET. Yutube-канал. URL: <https://www.youtube.com/@metmuseum/featured>
3. Victoria and Albert Museum. Yutube-канал.
URL: <https://www.youtube.com/@vamuseum/featured>
4. SOAS University of London. Yutube-канал.
URL: <https://www.youtube.com/@SoasAcUk/featured>
5. Asian Art Museum. Yutube-канал.
URL: <https://www.youtube.com/@AsianArtMuseum/featured>
6. Rijksmuseum. Yutube-канал.
URL: <https://www.youtube.com/@RijksmuseumAmsterdam/featured>